

Zpravodaj České národopisné společnosti

Ročník 27

Praha, červen 2023

Číslo 2

Vážené členky a vážení členové České národopisné společnosti,

druhé letošní číslo Zpravodaje přináší nové informace o činnosti České národopisné společnosti v období duben až červen 2023.

Věnujte, prosím, pozornost především **výsledkům letošní Ankety o Cenu České národopisné společnosti, výsledkům Studentské ceny, přípravám Valného shromáždění ČNS a konferenci ČNS s názvem (NE)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie** a mnohému dalšímu.

Činnost exekutivy

- Hlavní výbor se sešel v daném období na jednom jednání, a to 14. června 2023 na půdě Etnologického ústavu AV ČR v Praze.
- ČNS obdržela vyrozumění z Ministerstva kultury ohledně udělení dvou grantů na rok 2023, které slouží k vydání prvního čísla Národopisného věstníku 2023, ročník XL/82 a na pokračující pasportizaci digitalizovaných dotazníků ČNS.
- ČNS obdržela vyrozumění o udělení dvou dotací pro rok 2023 u Rady vědeckých společností, a to na vydání druhého čísla Národopisného věstníku 2023, ročník XL/82 a na podporu Valného shromáždění a konference ČNS v roce 2023.
- Výroční zpráva ČNS byla vyvěšena na webových stránkách ČNS.

Cena České národopisné společnosti za rok 2022

- **HV ČNS vyhodnotil další ročník Ceny České národopisné společnosti**, v jejímž rámci jsou oceňovány významné počiny, které v uplynulém roce výrazně přispěly k rozvoji a propagaci oboru etnologie. HV ČNS děkuje všem hlasujícím! Do hlasování se v letošním roce zapojilo celkem 43 členů ČNS (38 individuálních a 5 kolektivních).
- **Anketa má následující vítěze:**
 - V kategorii publikace: Škabrada, Jiří: *Nástin vývoje vesnických půdorysů a plužin v Čechách: K výpovědní schopnosti map stabilního katastru*. Brno: Společnost pro obnovu vesnice a malého města, z. s., 2022.
 - V kategorii výstava, expozice: *Tradiční kultura na Moravě v zrcadle času*

(Etnografický ústav MZM v Brně, stálá expozice v Paláci šlechtičen od 21. dubna 2022).

- V kategorii projekt, akce, konference: Konference *Nositelé nemateriálního kulturního dědictví a paměťové instituce* (Národní muzeum v přírodě – Muzeum v přírodě Vysočina ve spolupráci s Českou národopisnou společností, místo konání: Multifunkční kulturní centrum Hlinsko 1.–3. listopadu 2022).

- **Čestnou cenu Pětí rudých růží** se HV ČNS rozhodl za rok 2022 udělit: za zápis *programu Nositel tradice lidových řemesel* do Registru osvědčených postupů UNESCO. Program garantuje Ministerstvo kultury ČR spolu s Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici.
- Ceny byly vítězům předány v rámci 78. mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici 24. června 2023. Všem vítězům gratulujeme!

Studentská cena ČNS

- Hlavní výbor ČNS podporuje vědeckou práci mladých badatelů a vyhlásil i letos **Studentskou cenu ČNS** pro nejlepší bakalářskou a nejlepší diplomovou práci.
- Ke dni 20. března 2023, kdy bylo uzavřeno přihlašování prací, byly do soutěže přihlášeny čtyři práce v kategorii bakalářských prací a jedna práce v kategorii diplomových prací. Práce pocházejí od studentů Ústavu evropské etnologie FF MU Brno, Katedry antropologie FF ZČU v Plzni a Katedry historie FF UJEP v Ústí nad Labem.
- Porota, která práce vyhodnotila, byla složena z členů Hlavního výboru ČNS.
- V kategorii bakalářských prací byla za rok 2022 cena udělena, zvítězila práce Miroslavy Ferstlové: *Folklorní festivity v Lanžhotě se zaměřením na jejich komparaci v 70. letech 20. století a současnosti*. Brno: ÚEE FF MU 2022. Vítězce gratulujeme!
- V kategorii diplomové práce nebyla cena za rok 2022 udělena.
- Studentská cena je také spojena s finanční odměnou. Diplom byl vítězce předán taktéž v rámci 78. mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici 24. června 2023.

Příprava Valného shromáždění a konference ČNS v roce 2023

- **Valné shromáždění ČNS** se bude konat **19. září 2023** v **Národním domě v Prostějově** (Vojáčkovo náměstí 218/1), srdečně na ně zveme všechny členky a členy ČNS.
- Na Valné shromáždění naváže **konference (NE)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie, která proběhne 19.–21. září 2023 v Prostějově.**

- **Konference si klade za cíl** prozkoumat procesy, kterými tradice procházejí, a zaměřit se na jejich reflexi v současné společnosti, a to jak v teoretické rovině vědecké a badatelské, tak z pohledu nositelů současných tradic i společnosti jako celku.
- Na VS a konferenci se lze **přihlásit do 15. srpna 2023** (pouze bez příspěvku, termín pro podání přihlášek s příspěvkem byl již ukončen) prostřednictvím [online formuláře](#).
- Bližší informace o konferenci najdete také na webových stránkách ČNS.
- Konferenční poplatek činí **400,- Kč** a bude placen v hotovosti na místě konání konference. Ubytování a cestovní náklady ČNS nehradí. Program a bližší informace o možnosti ubytování budou účastníkům rozeslány během července 2023.

Fond PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.

- K 30. listopadu 2022 byly přihlášeny a následně Správní radou schváleny dvě žádosti o podporu z Fondu, a to projekt studentky Anny Varusové z Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně s názvem *Projevy tanečnosti v rámci současných festivit na jižní Moravě* a projekt studenta Petra Drastila ze stejného ústavu s názvem výzkumu Funkce dětského folklórního souboru Trnaveček v obci Milotice (okr. Hodonín). Ten zažádal v roce 2023 Správní radu o změnu lokality výzkumu se zachováním podmínek žádosti. Aktuální název jeho práce zní *Funkce dětské složky Národopisného souboru Bítešan z Velké Bíteše (okr. Žďár nad Sázavou)*. Oba projektu jsou ve fázi probíhajících terénních výzkumů.
- S výsledky v loňském roce přihlášeného výzkumu Petra Drastila z Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně s názvem *Obnovená obchůzka královniček ve Svatobořicích-Mistříně (okr. Břeclav)* budou členové ČNS seznámeni v **Národopisném věstníku 1/2023**, plnění projektu Kateřiny Nečacké ze stejného ústavu v Brně s názvem projektu *Současná podoba religiozity u římských katolíků a členů Českobratrské církve evangelické na Rusavě a jejich vzájemné vztahy* je ve fázi zpracování výsledků terénního výzkumu a výzkumné zprávy. Studentka Kateřina Vlková ze stejného ústavu s názvem výzkumu *Současný kulturní a společenský život vesnice v západních Čechách. Na příkladu obce Stýskaly (okr. Plzeň-sever)*, která obdržela finanční podporu už v roce 2020, začala s plnohodnotným výzkumem až v roce 2022 z důvodu dřívější epidemické situace, proto výzkumná zpráva a článek pro NV bude předán až v průběhu letošního roku.

Uskutečněné konference, semináře, akce

- Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Ústav evropské etnologie FF MU Brno a Národní ústav lidové kultury uspořádaly ve dnech 7.–10. června 2023 v Brně *16. mezinárodní kongres SIEF*. Tématem konference byl *Život v nejistotě*. Kongresu se zúčastnilo 911 referujících z několika desítek zemí, předneseno bylo 673 referátů, přímo na místě pomáhalo 87 dobrovolníků (studentů Masarykovy univerzity). Šlo o vůbec největší a

nejvýznamnější etnologickou vědeckou akcí, která se na našem území v historii uskutečnila. ČNS byla jedním z organizačních partnerů kongresu.

- Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení při ČNS, Ústav evropské etnologie FF MU Brno a Regionální muzeum v Litomyšli připravily odbornou konferenci s názvem *Výzdoba a nápisové datace venkovských staveb*, konanou u příležitosti 170 let od narození Terézy Novákové, která proběhla 10. května 2023 v Litomyšli. Na konferenci navazovalo 11. května 2023 *Symposium k 170. výročí od narození Terézy Novákové*, pořádané Regionálním muzeem v Litomyšli a v pátek 12. května 2023 společná exkurze v okolí Litomyšle po stopách pobytů Terézy Novákové a venkovských staveb.
- Komise pro lidové obyčeje při ČNS a Slováké muzeum v Uherském Hradišti připravily ve dnech 30. a 31. května 2023 mezinárodní konferenci s názvem *Barva v tradiční kultuře*, která se uskutečnila v nově otevřeném Cyrilometodějském centru (Památník Velké Moravy, Jezuitská 1885, Staré Město). Konference navazovala na pracovní setkání, konané v roce 2022 na Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně.
- ČNS, z. s. a Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., pořádaly 20. června 2023 odborně-společenské setkání, na kterém byla připomenuta významná osobnost českého národopisu druhé poloviny 20. století **PhDr. Alena Plessingerová, CSc.**, která zemřela na jaře tohoto roku. Místem konání byla zasedací místnost Etnologického ústavu AV ČR v Praze.

Připravované konference, semináře, akce

- HV ČNS zve členy a přátele České národopisné společnosti a Národopisné spoločnosti Slovenska na **tradiční setkání na vrcholu Velké Javořiny (6. ročník)**, a to **7. října 2023 ve 12.00**.
- A samozřejmě ještě dříve v **září 2023** zve HV ČNS na **VS a konferenci ČNS**, viz samostatný bod výše.

Zahraniční spolupráce ČNS

- PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., se aktivně podílí na činnosti Mezivládního výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Česká republika byla na léta 2020–2024 zvolena jeho členem, PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., spolupracuje s dalšími čtyřmi členy ČNS, kteří byli za Českou republiku osloveni Ministerstvem kultury (prof. PhDr. Martinou Pavlicovou, CSc., doc. PhDr. Danielem Drápalou, Ph.D., PhDr. Ilonou Vojancovou a Mgr. Janem Blažkem).
- ČNS v únoru letošního roku podala periodickou zprávu o svém podílu na aktivitách Mezivládního výboru Úmluvy, na jejímž základě jí v případě schválení bude na konci roku 2023 prodloužena akreditace při UNESCO na další čtyři roky.

- PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., byla na loňském zasedání mezivládního výboru zvolena jeho zpravodajem, tzv. rapporteurem, bude se tedy celoročně účastnit zasedání byra výboru a validovat veškerá rozhodnutí.
- Na základě nominace MK ČR byla PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., sekretariátem Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví také vybrána do expertní skupiny zabývající se reflexí Článku 18 Úmluvy, konkrétně revizí kritérií pro zápis projektů a programů do Registru osvědčených praktik a návrhem lepší propagace a zviditelnění tohoto důležitého seznamu UNESCO na celosvětové úrovni. Pracovní setkání za účasti PhDr. Evy Kuminkové, Ph.D., se uskutečnilo 19.–21. dubna 2023 ve švédském Stockholmu.
- Detailní informace o problematice nemateriálního kulturního dědictví je možné nalézt na internetových stránkách UNESCO na <http://www.unesco.org/culture/ich/>.

Národopisný věstník

- První číslo Národopisného věstníku 2023 bude na přelomu června a července rozesláno členům ČNS, kteří mají zaplacené příspěvky za rok 2023, resp. 2022. Obsahuje 5 studií, gratulace jubilantům, vzpomínky na zesnulé, recenze knih, připomenutí výstav i zpráv z dění oboru.
- Členové ČNS se mohou těšit z **prvního čísla Národopisného věstníku 2023 v novém kabátě** a zároveň také souběžně se **samostatnými webovými stránkami Národopisného věstníku**, na které budou odkázáni i přímo ze stávajících webových stránek ČNS.
- Národopisný věstník není distribuován členům, kteří dluží členské příspěvky za tento, případně minulý rok. Po doplacení dlužných členských příspěvků jim bude Národopisný věstník zaslán dodatečně.

Dopisovatelská síť

- Hlavní výbor ČNS uvítá podněty z řad členů ČNS k **vytvoření tematických dotazníků**, své náměty můžete zasílat na e-mailovou adresu PhDr. Jany Polákové, Ph.D.: jpolakova@mzm.cz.
- Dopisovatelská síť prošla rozsáhlou revizí z důvodu zjištění aktivních a neaktivních členů. K dnešním dnům ČNS eviduje již **97 aktivních dopisovatelů**. Probíhá stále snaha oslovit nové dopisovatele z celé České republiky a obohatit tak tuto síť (nyní se zaměřením na Kraj Vysočina a Jihočeský kraj).
- Výhledově by měly být všechny dotazníky připravené k postupnému on-line zpřístupnění badatelům (v návaznosti na získání grantových prostředků).

Webové stránky ČNS

- Chtěli bychom poděkovat členům ČNS, kteří zasílají informace na naše webové stránky, a oslovit i další členy, aby nám zasílali do **kategorie AKTUALITY informace o nově vydaných knihách, o připravovaných a probíhajících výstavách, o pořádaných konferencích a seminářích či dalších akcích**, na nichž se podílejí členové ČNS a jež korespondují se zásadami činnosti ČNS. Webové stránky jsou určeny k informování o ČNS jako základní odborné oborové organizaci a o její aktuální činnosti a činnosti jejích členů. Informace zasílejte prosím na e-mailovou adresu: info@narodopisnaspolecnost.cz nebo martin.novotny@nulk.cz.
- Česká národopisná společnost připomíná všem svým členům, že v rámci Virtuální badatelny byla v druhé polovině loňského roku opětovně **zpřístupněna Bibliografická databáze národopisných příspěvků**. Jedná se o ojedinělý zdroj informací o existenci textů s tematikou tradiční lidové kultury v lokálně a regionálně vázaných tiskovinách. V roce 2020 bohužel došlo k závažným problémům s plněním databáze novými údaji a následně i s jejím zpřístupněním v on-line prostředí. Bibliografická databáze je uživatelům znova k dispozici díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR v rámci dotačního programu Podpora tradiční lidové kultury. Vstup do databáze je pod níže uvedeným odkazem: <https://www.narodopisnaspolecnost.cz/index.php/virtualni-badatelna/bibliograficka-databaze>.
- Stránky si můžete prohlédnout na této adrese: www.narodopisnaspolecnost.cz.

Členská základna

- Hlavní výbor v daném období obdržel k posouzení **tři přihlášky**. Novými členy ČNS se stali: PhDr. Hana Soukupová (Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích), Mgr. Monika Kupková (Muzeum Těšínska) a Mgr. Vítězslav Vilímek, DiS., PhD. (Ostravská univerzita). Členství ukončil Pavel Kracík.
- 10. května 2023 zemřela PhDr. Věra Kovářů ve věku 91 let.
- Pro komunikaci se členy ČNS je využívána jak e-mailová, tak klasická pošta. Tímto bychom chtěli požádat členy ČNS, aby nám, pokud došlo nebo někdy v budoucnu dojde ke změně jejich e-mailové a/nebo poštovní adresy, obratem sdělili její nové znění. Platná poštovní a e-mailová adresa je potřeba pro zasílání informací a publikací ČNS – například Zpravodaje ČNS nebo Národopisného věstníku. Je škoda, pokud k adresátům zásilky a informace nedorazí a vracejí se zpět jako nedoručitelné. Informace o změně adres, prosím, zasílejte na e-mailovou adresu: woitsch@eu.cas.cz nebo na poštovní adresu: Česká národopisná společnost, Národní třída 3, 117 20 Praha 1. Děkujeme.

Členské příspěvky

- Upozorňujeme členy, kteří ještě neuhradili členské příspěvky za rok 2023 (popř. i za rok 2022), aby tak obratem učinili.

- Zároveň upozorňujeme, že od 1. ledna 2015 členské příspěvky činí:

Řádný člen: 400 Kč / rok

Kolektivní člen: 1 500 Kč / rok

senioři nad 70 let: 0 Kč (s možností dobrovolného příspěvku na činnost ČNS)

- HV ČNS by rád poděkoval za zasílání **dobrovolných příspěvků** na činnost ČNS, a to **doc. PhDr. Haně Hlôškové, CSc.**, z NSS (čestné členství) i **Mgr. Marii Brandstetrové** a **PhDr. Nadě Valáškové, CSc.**, (seniorky nad 70 let).
- Členské příspěvky můžete **UHRADIT VÝHRADNĚ** bankovním převodem na účet České národopisné společnosti: **2300812413/2010, FIO banka, a. s.** (pro identifikaci platby napište, prosím, **do zprávy pro příjemce vždy své jméno**), nebo po předchozí domluvě také u pokladní ČNS PhDr. Jany Pospíšilové, Ph.D. (pospisilova@eu.cas.cz), případně u předsedy ČNS PhDr. Jiřího Woitsche, Ph.D., v Praze (woitsch@eu.cas.cz).

**Členové Hlavního výboru přejí všem členům ČNS
pohodové léto roku 2023!**

kozácká zástěra s prolamovanou výšivkou a „cestou“

—
součást ženského kompletu z Jistebnicka z 30. let 20. století, ze sbírky Husitského muzea v Táboře,
k vidění na výstavě *Jihočeské lidové kroje* v Regionálním muzeu v Českém Krumlově
(fotografie Zuzana Čermáková loučící se touto „cestou“ se zpracováním Zpravodajů ČNS)

Zpravodaj České národopisné společnosti, ročník 27, 2023, č. 2
Zpracovali Zuzana Čermáková a Jiří Woitsch.
Vydala ČNS se sídlem v Praze, Národní tř. 3 / Praha, červen 2023.